

Perehüvitiste muutmise seaduse eelnõu

seletuskiri

1. Seaduse eesmärk ja sissejuhatus

Käesoleva seaduseelnõu eesmärk on ajakohastada perehüvitiste seaduses sätestatud sünnitoetuse ja lapsendamistoetuse määrasid. Eesti demograafiline olukord on viimastel aastatel drastiliselt halvenenud. Olukord nõuab riigilt täiendavaid ja sihipäraseid meetmeid perede toetamiseks ja sündimuse suurendamiseks.

Perede turvatunne ja majanduslik hakkamasaamine on olulised tegurid laste saamise ja kasvatamise otsuste tegemisel. Lapse sünd või perre tulek toob kaasa vältimatuid lisakulusid, sealhulgas eluaseme, lapsehoiuga ning esmatarbekaupadega seotud kulud, mis võivad lühiajaliselt oluliselt mõjutada pere majanduslikku olukorda. Piisav ja ajakohane riiklik toetus aitab leevendada neid kulusid ning suurendab perede kindlustunnet lapse sünni ja lapsendamise järgses perioodis.

Toetuste suurendamine aitab parandada perede majanduslikku hakkamasaamist ning vähendada riski sattuda majanduslikesse raskustesse vahetult pärast lapse sündi. See on eriti oluline noorte perede ja paljulapseliste perede puhul, kelle kulud kasvavad järsult. Perede suurem turvatunne toetab pikaajaliselt positiivseid demograafilisi arenguid ning aitab kaasa laste heaolu ja sotsiaalse sidususe tugevdamisele.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse perehüvitiste seaduse § 22 lõikeid 4 ja 5 ning § 23 lõiget 3.

Paragrahvi 22 lõike 4 muudatusega suurendatakse sünnitoetuse suurust 1000 euroniga sündinud lapse kohta. Kehtiva õiguse kohaselt on sünnitoetus väiksemas summas, mis ei kata enam piisaval määral lapse sünniga kaasnevaid esmaseid kulusid.

Paragrahvi 22 lõike 5 muudatusega diferentseeritakse sünnitoetuse suurust mitmike sünni korral. Kaksikute sünni puhul kehtestatakse sünnitoetuse suuruseks 3000 eurot ning kolmikute või suurema arvu mitmike sünni korral 10 000 eurot iga sündinud lapse kohta. Võrreldes kehtiva regulatsiooniga suurendatakse oluliselt mitmikega perede toetust, arvestades nende perede erivajadusi ja märkimisväärselt suuremaid kulusid.

Paragrahvi 23 lõike 3 muudatusega suurendatakse lapsendamistoetuse suurust 1000 euroniga lapsendatud lapse kohta. Muudatuse eesmärk on väärtustada lapsendamist ning pakkuda lapsendavatele peredele täiendavat tuge lapse perre tulekuga seotud kulude katmisel.

Võrdlevas plaanis viib eelnõu Eesti perehüvitiste süsteemi paremasse vastavusse teiste Euroopa riikide praktikaga, kus ühekordsed toetused lapse sünni ja lapsendamise korral on olulisel määral seotud tegelike kuludega ning mitmike sünni korral rakendatakse suuremaid toetussummasid.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Seaduse mõjud

Eelnõu vastuvõtmisel on positiivne sotsiaalne mõju lastega peredele, parandades nende majanduslikku toimetulekut lapse sünni ja lapsendamise esimesel perioodil, mis on eriti oluline Eesti demograafilises olukorras, kus noorte perede kindlustunne mõjutab otseselt laste saamise otsuseid. Suurenenud toetused aitavad leevendada finantskoormust ning võivad soodustada laste saamise ja lapsendamise otsuseid.

Eelnõul on mõju riigieelarvele, kuna toetuste suurendamine toob kaasa täiendavaid kulusid. Täpne eelarvemõju sõltub sündide, mitmike sünni ja lapsendamiste arvust vastaval eelarveaastal. Samas võib pikemas perspektiivis tugevam perepoliitiline toetus aidata kaasa demograafilise olukorra paranemisele ja sellega seotud positiivsetele majanduslikele mõjudele.

Seaduse rakendamine ei too kaasa olulisi halduskoormuse muutusi, kuna toetuste maksmise alused ja menetlus jäävad üldjoontes samaks. Muudatused on selged ja üheselt mõistetavad ning neid on võimalik rakendada olemasolevate haldussüsteemide kaudu.

5. Seaduse rakendamisega seotud eeldatavad kulud

Viimased aastad on sündide arv jäänud küll alla 10 000, kuid loodetavasti see tõuseb taas. Kaksikuid on viimastel aastatel sündinud umbes 140 paari ja enamate mitmike sünnid on väga haruldased, vaid mõni üksik kord aastas. Lisaks lapsendatakse Eestis aastas paarkümmend last. Seega eeldame, et täiendav kulu sünnitoetusele kasvab maksimaalselt 8 miljoni euro võrra.

6. Seaduse kooskõla Euroopa Liidu õigusega

Käesolev eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusega.

7. Rakendusaktid

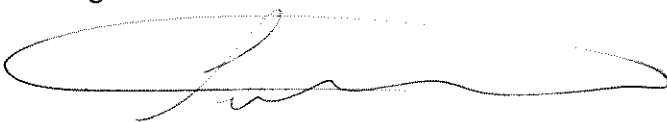
Eelnõu rakendamiseks ei ole vaja vastu võtta rakendusakte.

8. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 1. jaanuaril 2027.

Algatab Eesti Keskerakonna fraktsioon

24. jaanuar 2026

Lauri Laats
Eesti Keskerakonna fraktsiooni esimees